

Képek mindennek ellenére

A Saul fia és a reprezentáció politikája

1944 augusztusában a birkenai V. krematórium előtt a Sonderkommando tagjainak egy becsempészett fényképezőgép segítségével sikerült négy fotót készíteniük, melyeket aztán a haláltábor létének bizonyítékeként egy fogkrémes tubusban juttattak el a lengyel ellenállás tagjaihoz. Sokáig úgy tűnt, hogy mindössze ez a négy, „pokolból kiszakított” felvétel szegte meg a nácik képtilalmát, vagyis egyedüliként tanúsítják Auschwitz mint a pusztítás nyomait is elpusztító gyakorlat valóságát. Ez a négy fotó volt a kiindulópontja Georges Didi-Huberman egy a lágerek vizuális archívumából készült kiállítás katalógusába írt szövegének, melyben kísérletet tesz a kép fenomenológiájáról, eseményszerűségéről és tanúsító erejéről szóló alapvetések újragondolására. Tézise, miszerint a tudáshoz képet kell alkotnunk, szembemegy a holokauszt olyan apodiktikus elméleti megközelítéseivel, melyek szerint az elbeszélhetetlen, elképzelhetetlen és ábrázolhatatlan „tanúk nélküli esemény” volna. A gázkamra sötétjében exponált négy kép egyszerre szembesít minket a képalkotás szükségszerűségével és annak szükségszerű töredékességével.

Nemes Jeles László Oscar-díjas alkotását – a túlélők visszaemlékezései és egyéb dokumentumok mellett – ugyancsak ez a négy fotográfia inspirálta: a Saul fia voltaképp értelmezhető a fotók keletkezéstörténetének fiktív rekonstrukciójaként. Nem csoda, hogy recepciójában felbukkannak a gázkamrák ábrázolásának tilalmához ragaszkodó szövegek (melyek szélsőséges esetben akár a „megsemmisítés pornográfiájában” lelt voyeurisztikus gyönyörrel vádolják a rendezőt), ahogy az sem, hogy Didi-Huberman fontosnak látta hosszú levélben elemezni és méltatni Nemes Jeles filmjét. A Saul fia ugyanis érzéki tapasztalatként igyekszik megragadni és közvetíteni a haláltábor működését, ezáltal radikálisan felforgatja úgy a holokausztábrázolás, mint a filmes realizmus műfaji hagyományát.

Lehet-e képet alkotni Auschwitz valóságáról? Megragadható-e ennek hiányában a holokauszt? Az igazságot

mutatja-e a kép és hogyan? Hogyan tanúskodik keletkezésének eseményéről? Transzparens-e a képek?

Hogyan konfigurálják a látható és a láthatatlan viszonyát? Milyen további kép-, film-és ismeretelméleti kérdéseket vet fel a Saul fia?

A műhelyszeminárium ezeket a kérdéseket igyekszik körüljárni a Saul fia és Didi-Huberman vonatkozó írásainak összeolvasásával.

A workshopot vezetik: **György Péter** egyetemi tanár, ELTE Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet és **Kricsfalusi Beatrix**, DE Germanisztikai Intézet.

A rendezvény helye és ideje: 2016. október 28., DE BTK Germanisztikai Intézet könyvtára

A részvétel szervezési okokból **regisztrációhoz** kötött, jelentkezni **2016. szeptember 30-ig** lehet az alábbi e-mail címen: **beatrice@kricsfalusi.hu**. A résztvevők számára igyekszünk több nyelven elérhetővé tenni a filmeket és a szövegeket.

Szeretettel várjuk a téma iránt érdeklődő szakkollégistákat, mesterszakos hallgatókat és doktoranduszokat!

A műhelyszemináriumon tárgyalt film és szöveg:

Saul fia, R: Nemes Jeles László, 2015.

Georges Didi-Huberman: Túl a feketén, ford. Forgách András, Jelenkor, Budapest, 2016.

A felkészüléshez ajánlott:

Nuit et brouillard, R: Alain Resnais, 1955.

Holocaust (minisorozat), R: Marvin J. Chomsky, 1978

Shoah, R: Claude Lanzmann, 1985.

Schindler listája, R: Steven Spielberg, 1993.

Im Labyrinth des Schweigens (Labyrinth of Lies), R: Giulio Ricciarelli, 2014.

Az állam Fritz Bauer ellen, R: Lars Kraume, 2015.

Phoenix, R: Christian Petzold, 2014.

Georges Didi-Huberman: Images malgré tout, Paris, Les Éditions de Minuit, 2003 (Bilder trotz allem, ford.

Peter Geimer, München, Fink, 2007; Images in Spite of All, ford. Shane B. Lillis, University of Chicago

Press, 2008.)

Az állam Fritz Bauer ellen című film 2016. október 1-én 17.45-től magyar felirattal látható az Apolló

Moziban a Szemrevaló Fesztiválon.

A műhelyszeminárium a PD 115819 azonosítószámú NKFIH pályázat támogatásával a Botlatókövek Debrecenben programsorozatának részeként valósul meg a DE Germanisztikai Intézete és a Debreceni Német Kulturális Fórum szervezésében.